

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania J.G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu

o ubezpieczenie społeczne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 maja 2023 r.,

zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 21 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 1211/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu do rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 marca 2021 r., V U 460/20, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił odwołanie J. G. od decyzji z dnia 19 listopada 2019 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Opolu z dnia 14 lutego 2020 r. stwierdzającej, że wnioskodawca jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu w okresie od 3 marca 2019 r. i określającej podstawę wymiaru składek.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołujący się rozpoczął wykonywanie działalności gospodarczej w dniu 2 stycznia 2015 r. Jednak w okresie od 2 stycznia

2015 r. do 20 grudnia 2015 r. organ rentowy ustalił dla niego holenderskie ustawodawstwo właściwe, w związku z pracą na terenie Holandii i prowadzeniem działalności gospodarczej w Polsce. W dniu 21 grudnia 2015 r. wnioskodawca zgłosił zawieszenie, a w dniu 5 grudnia 2016 r. zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej i ostatecznie w dniu 12 grudnia 2016 r. dokonane zostało wykreślenie wpisu. W okresie od 1 marca 2019 r. do 2 marca 2019 r. wnioskodawca posiadał inny tytuł do ubezpieczeń społecznych, to jest umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (Z. sp. z o.o. w N.). Wpis do ewidencji działalności gospodarczej po zmianach dokonanych przez płatnika w dniu 25 lutego 2019 r. posiadał status: "oczekuje na rozpoczęcie działalności", następnie w zmianach dokonywanych od 1 marca 2019 r. do 28 lutego 2020 r. posiadał status "aktywny".

Organ rentowy w dniu 11 lipca 2019 r. ustalił podleganie wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu właściwemu w zakresie ubezpieczeń w okresie od 25 lutego 2019 r. do 9 lipca 2019 r. Decyzja ta została doręczona niemieckiemu organowi rentowemu w dniu 16 lipca 2019 r. W dniu 7 sierpnia 2019 r. do organu rentowego wpłynął dokument zgłoszeniowy od 27 lipca 2019 r. tylko do ubezpieczenia zdrowotnego dla osób korzystających ze zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne dla osób rozpoczynających działalność (tzw. "ulga na start"), natomiast w dniu 18 grudnia 2019 r. dokument zgłoszeniowy do ubezpieczeń społecznych dla osób korzystających z opłacania składek na zasadach preferencyjnych. Pierwsze zawieszenie działalności gospodarczej zostało zgłoszone w dniu 16 marca 2020 r. od dnia 13 marca 2020 r. do 31 maja 2020 r., drugie w dniu 29 lipca 2020 r. od 24 lipca 2020 r. do 31 października 2020 r. W dniu 29 stycznia 2021 r. wnioskodawca złożył dokument ZUS KOA "Zgłoszenie korekty okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym i/lub ubezpieczeniu zdrowotnemu". W dniu 23 grudnia 2020 r. wnioskodawca dokonał wstecz zgłoszenia zawieszenia działalności gospodarczej za okres od 2 marca 2019 r. do 31 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy było niezasadne. Sąd powołał treść art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6, pkt 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4, art. 17, art. 18, ust. 7, art. 36 ust. 1, art. 48, art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 16 ust. 1 i 2

rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady/WE nr 987/09 z dnia 16.09.2009 r. oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców i wywiódł, że kwestia ustawodawstwa właściwego, jakiemu wnioskodawca ma podlegać w okresie od momentu, gdy miał podjąć zatrudnienie w firmie niemieckiej H., to jest od dnia 3 marca 2019 r., była przedmiotem postępowania przed organem rentowym i zakończyła się wydaniem decyzji tymczasowej w dniu 11 lipca 2019 r. Decyzja ta została doręczona organowi niemieckiemu w dniu 16 lipca 2019 r. Poza sporem pozostawało przy tym, że niemiecki organ rentowy nie sprzeciwił się tym ustaleniom, wobec czego tak ustalone ustawodawstwo stało się prawomocne. Zdaniem Sądu w stosunku do wnioskodawcy została przeprowadzona procedura określona w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego nr 987/09 mająca na celu ustalenie właściwego ustawodawstwa i ustalenie to jest wiążące co do kwestii, że w dacie powstania ewentualnego tytułu do ubezpieczenia społecznego zagranicą zastosowanie miało do niego ustawodawstwo polskie.

W trakcie postępowania administracyjnego i sądowego wnioskodawca nie przedstawił zaświadczenia A1, które może zostać wydane wstecznie, jeżeli spełnione byłyby warunki do poświadczenia podlegania niemieckiemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy najemnej na terenie Niemiec. Na podstawie art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/09 z 16 września 2009 r. do złożenia wniosku o takie zaświadczenie uprawniony był przy tym nie tylko pracodawca niemiecki, ale również sam zainteresowany. Sąd wskazał, że sama tylko ugoda z pracodawcą zawarta przed sądem niemieckim nie może być uznana za wystarczającą podstawę do ustalenia, iż wnioskodawca podlegał niemieckiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, skoro organ rentowy podniósł, że praca wykonywana była na terenie Niemiec, Polski i Holandii (czego wnioskodawca nie zanegował).

Sporne w rozpatrywanej sprawie pozostawało również, czy wnioskodawca ma prawo do zastosowania wobec niego "ulgi na start" oraz opłacanie składek na zasadach preferencyjnych oraz czy w spornym okresie prowadził działalność gospodarczą. Sąd pierwszej instancji zauważył, że jeśli chodzi o możliwość opłacania składek na zasadach preferencyjnych, to w dniu 7 sierpnia 2019 r. do

organu rentowego wpłynął dokument zgłoszeniowy od 27 lipca 2019 r. tylko do ubezpieczenia zdrowotnego dla osób korzystających ze zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne dla osób rozpoczynających działalność (tzw. "ulga na start"), natomiast w dniu 18 grudnia 2019 r. dokument zgłoszeniowy do ubezpieczeń społecznych dla osób korzystających z opłacania składek na zasadach preferencyjnych. Poprzednią działalność gospodarczą wnioskodawca zawiesił od 21 grudnia 2015 r., a zaprzestał jej wykonywanie w dniu 5 grudnia 2016 r. (wykreślenie wpisu 12 grudnia 2016 r.). Tak więc pomiędzy zawieszeniem, a rozpoczęciem działalności w dniu 25 lutego 2019 r. upłynął okres krótszy niż 60 miesięcy kalendarzowych. W tej sytuacji Sąd zauważył, że organ rentowy zasadnie uznał, iż wnioskodawca nie miał prawa do korzystania zarówno z "ulgi na start", jak i do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od deklarowanej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia. Od 3 marca 2019 r. powinien podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz deklarować podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości nie niższej niż 60% przeciętnego wynagrodzenia.

Z kolei, jeśli chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej jako obowiązujący wnioskodawcy tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, to w tym zakresie Sąd pierwszej instancji przyjął, że istnienie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności, ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. Domniemanie to może być obalone, ale wymaga przeprowadzenia przeciwdowodu. Jednak zdaniem Sądu domniemanie to nie zostało skutecznie przez wnioskodawcę obalone. W toku postępowania sądowego w dniu 29 stycznia 2021 r. wnioskodawca złożył dokument ZUS KOA "Zgłoszenie korekty okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym i/lub ubezpieczeniu zdrowotnemu". Jednocześnie na podstawie analizy informacji zawartych w dokumencie ZUS KOA oraz zapisów z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Sąd ustalił, że wnioskodawca dokonał w dniu 23 grudnia 2020 r. zgłoszenia wstecz zawieszenia działalności gospodarczej na okres od 2 marca 2019 r. do 31 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy zauważył, że zakres postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd kontroluje jej zgodność z prawem, w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności rozstrzygnięcia organu decydują zatem zawsze okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący. Tymczasem dopiero w toku postępowania odwoławczego przed Sądem Okręgowym ubezpieczony w dniu 23 grudnia 2020 r. zgłosił w CEiLDG wsteczny wniosek o wpisanie zawieszenia działalności gospodarczej na okres od 2 marca 2019 r. do 31 lipca 2019 r. Tego rodzaju okoliczność powinna jednak być zdaniem Sądu podstawą do wystąpienia przez wnioskodawcę o wydanie nowej decyzji. Niezależnie jednak od powyższego, nawet jeżeli Sąd miałby wziąć pod uwagę wniosek z dnia 23 grudnia 2020 r. o wsteczne wpisanie zawieszenia działalności gospodarczej, to samo wsteczne złożenie takiego wniosku w toku postępowania odwoławczego nie powoduje obalenia domniemania, wynikającego z treści wpisu do ewidencji istniejącego w dacie wydania zaskarżonej decyzji.

Z tych względów w ocenie Sądu Okręgowego ZUS w zaskarżonej decyzji słusznie uznał, że wnioskodawca podlega od 3 marca 2019 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą oraz ustalił wysokość podstawy wymiaru składek za okres od marca 2019 r. do stycznia 2020 r. w wysokości odpowiadającej obowiązującej wówczas składce dla osób niekorzystających z możliwości opłacania składek na zasadach preferencyjnych.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2022 r., III AUa 1211/21, Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu po rozpatrzeniu apelacji wnioskodawcy uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję z dnia 14 lutego 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i sprawę przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oraz odstąpił od obciążania organu rentowego kosztami postępowania.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że wobec wyczerpania procedury określonej w przepisach koordynacyjnych należy uznać za wiążące, że wnioskodawca

podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że organ rentowy powinien konsekwentnie zastosować ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych dla oceny, z jakiego tytułu i jakim ubezpieczeniom społecznym wnioskodawca podlega. Sąd Apelacyjny zaważył przy tym, że organ rentowy w toku ustalenia właściwego ustawodawstwa nie zakwestionował umowy o pracę zawartej przez wnioskodawcę z pracodawcą w Niemczech. Umowa ta nie została zakwestionowana jako pozorna, lecz organ rentowy, na potrzeby ustalenia właściwości prawa polskiego, uznał, że była ona wykonywana również w Polsce. Z ustalonego stanu faktycznego wynika zatem, że w spornym okresie ubezpieczony nie tylko prowadził działalność gospodarczą, ale również w tym samym czasie wykonywał pracę najemną na podstawie umowy o pracę z niemieckim pracodawcą.

Zgodnie zaś z art. 13 ust. 5 rozporządzenia nr 883/04 przyjmuje się fikcję prawną, że osoby, których ustawodawstwo właściwe zostało ustalone zgodnie z regułami tego przepisu, traktowane są do celów stosowania ustawodawstwa właściwego tak, jak gdyby wykonywały każdy swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym państwie członkowskim (państwie, którego ustawodawstwo ustalono jako właściwe). Rodzi to po stronie organu rentowego obowiązek rozważenia, czy w sprawie doszło do zbiegu tytułów do ubezpieczenia społecznego, a jeśli tak, to z jakiego tytułu wnioskodawca powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym. Problem dotyczy zatem zastosowania przez ZUS właściwych przepisów prawa materialnego do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, co Sąd uwzględnia z urzędu, niezależnie od zarzutów apelacji. Z uwagi na to, że okoliczność ta nie była objęta zaskarżoną decyzją, przez co Sąd pierwszej instancji również tych okoliczności nie badał, a mają one podstawowe znaczenie dla oceny, z jakiego tytułu wnioskodawca podlega ubezpieczeniom społecznym, niezbędne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego.

W zażaleniu na powyższy wyrok organ rentowy zarzucił naruszenie art. 477^{14a} oraz art. 381 i art. 382 k.p.c., przez przyjęcie, że sprawa podlegania przez wnioskodawcę obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej powinna być ponownie zbadana i to, aż na etapie postępowania przed organem rentowym w sytuacji, gdy Sąd pierwszej

instancji zgromadził pełny materiał dowodowy w sprawie, a wskazania Sądu drugiej instancji dotyczą kwestii, które wykraczają poza zakres i przedmiot decyzji z dnia 14 lutego 2020 r.

W uzasadnieniu żalący się argumentuje, że w uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny podał, iż w toku ustalenia właściwego ustawodawstwa ZUS nie zakwestionował umowy o pracę zawartej przez wnioskodawcę z pracodawcą w Niemczech i uznał, że była ona wykonywana również w Polsce. Sąd uznał, że ZUS ma zbadać zbieg tytułów do ubezpieczenia, biorąc pod uwagę prowadzoną na terenie Polski pozarolniczą działalność gospodarczą i wykonywanie pracy na podstawie umowy z niemieckim pracodawcą. Dokonując takich ustaleń, Sąd Apelacyjny wyszedł poza ramy decyzji z dnia 14 lutego 2020 r. Decyzja ta została wydana po prawomocnym ustaleniu tymczasowego ustawodawstwa w związku z pracą wykonywaną przez wnioskodawcę na terenie co najmniej dwóch państw członkowskich. W postępowaniu o ustalenie właściwego ustawodawstwa ZUS poddał analizie zebrany materiał dowodowy, w tym umowę zawartą przez wnioskodawcę z przedsiębiorstwem mającym siedzibę na terenie Niemiec (H. GmbH). ZUS ustalił, że umowa ta była wykonywana na rzecz wskazanej firmy na terenie państw członkowskich UE: Niemiec, Holandii i Polski. Jednocześnie wnioskodawca prowadził na terenie Polski pozarolniczą działalność gospodarczą. Po zakończeniu postępowania o ustalenie właściwego ustawodawstwa ZUS wydał decyzję tymczasową ustalającą polskie ustawodawstwo w okresie od 25 lutego 2019 r. do 9 lipca 2019 r. - żadna ze stron, w tym firma H. GmbH, nie złożyła do tak ustalonego ustawodawstwa zastrzeżeń. Wobec powyższego brak podstaw, aby ponownie analizować umowę zawartą przez wnioskodawcę z niemieckim pracodawcą, tym bardziej że umowa ta nie rodzi po stronie polskiej żadnych prawnych możliwości, aby z jej tytułu ZUS mógł objąć go obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. To, że niemiecki pracodawca udzielił wnioskodawcy zgody na wykonywanie zawartej umowy na terenie Polski nie oznacza, że umowa ta rodzi jakikolwiek obowiązek wynikający z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych czy dla polskiego organu rentowego, czy dla niemieckiego pracodawcy.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie zażaleniowe.

W odpowiedzi na zażalenie wnioskodawca wniósł o oddalenie zażalenia organu rentowego w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z daleko posuniętej ostrożności procesowej wniósł ewentualnie o odstąpienie od obciążania go kosztami postępowania na rzecz strony pozwanej z uwagi na jego trudną sytuację życiową - osobistą, majątkową i zdrowotną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego jest uzasadnione.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że kontrola wykonywana przez Sąd Najwyższy w związku z zaskarżeniem orzeczeń uchylających zaskarżony wyrok i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani także apelacji i nie polega na merytorycznym badaniu stanowiska prawnego sądu drugiej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 października 2013 r., III CZ 48/13, LEX nr 1422032 i 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014 nr A, poz. 4). Dopuszczenie takiej kontroli oznaczałoby przyzwolenie, by zażalenie to stanowiło substytut skargi kasacyjnej, a więc środka prawnego zasadniczo innej rangi, sformalizowanego i mającego szansę rozpoznania przez Sąd Najwyższy tylko w wypadku spełnienia określonych przesłanek; mogłoby także prowadzić do obchodzenia przepisów o skardze kasacyjnej. Ograniczona funkcja oraz charakter zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., a także potrzeba usytuowania go w systemie środków odwoławczych i zaskarżenia, z jak najmniejszym uszczerbkiem dla spójności systemu, przemawiają za wąskim określeniem granic kognicji rozpoznającego je Sądu Najwyższego. Zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia

kasatoryjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 170/12, LEX nr 1311814; 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 146 i 26 września 2017 r., III PZ 8/17, LEX nr 2397582).

Zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest też wyrok sądu odwoławczego uchylający, na podstawie art. 477^{14a} k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Należy jednakże zauważyć, że art. 477^{14a} k.p.c. nie ma samodzielnego bytu i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 marca 2016 r., I UZ 42/15, OSNP 2017 nr 10, poz. 139 i 30 października 2012 r., II UZ 50/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 289). Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji wraz z poprzedzającą go decyzji i przekazanie sprawy do rozpoznania organowi rentowemu ograniczone jest jednak do wyjątkowych przypadków, gdy oprócz przesłanek z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. wystąpiły takie wady zaskarżonej decyzji, których nie można było naprawić w postępowaniu sądowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2020 r., I UZ 26/19, LEX nr 3221262).

Na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji oraz uchyleniu decyzji organu rentowego i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy poddaje kontroli prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji. W art. 386 § 4 k.p.c. zostały natomiast sformułowane przyczyny uchylenia wyroku z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Są nimi nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Oceny, czy sąd rozpoznał istotę sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.) dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Nierozpoznanie istoty sprawy polega na poprzestaniu na błędnym przyjęciu przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji,

prawo zatrzymania itp.) albo na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, niezbadaniu podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia albo całkowitym pominięciu merytorycznych zarzutów pozwanego, co ma miejsce wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do przedmiotu sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I PZ 7/13, OSNP 2015 nr 1, poz. 8).

Konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości zachodzi natomiast wtedy, gdy merytoryczne rozpoznanie sporu przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia przez ten sąd całego postępowania dowodowego. Podstawa do uchylenia wyroku nie zachodzi w sytuacji, gdy konieczne jest jedynie uzupełnienie braków postępowania dowodowego w określonej kwestii lub przeprowadzenie dowodów, które sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął. W takim przypadku sąd drugiej instancji, jako sąd merytoryczny, obowiązany jest na podstawie art. 382 k.p.c. uzupełnić postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2016 r., II PZ 18/16, LEX nr 2163311).

Orzekając w rozpoznawanej sprawie o uchyleniu zarówno wyroku Sądu pierwszej instancji, jak i decyzji organu rentowego oraz przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, Sąd Apelacyjny nie powołał żadnego z przytoczonych przepisów jako podstawy swego rozstrzygnięcia, wskazując jedynie na obowiązek rozważenia przez organ rentowy, czy w sprawie doszło do zbiegu tytułów do ubezpieczenia społecznego i z jakiego tytułu wnioskodawca powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym. W ocenie Sądu drugiej instancji zaistniały problem dotyczył zastosowania przez ZUS właściwych przepisów prawa materialnego do ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Skoro stan faktyczny został w sprawie ustalony i nie zachodziła konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, to rolą Sądu Apelacyjnego było właściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego. W związku z tym, że Sąd nie uznał także, że nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, czy też że zachodziła nieważność postępowania, to należy uznać, że nie było podstaw do zastosowania skutku wynikającego z art. 477^{14a} k.p.c.

Ewentualne braki postępowania przed organem rentowym mogły być powodem zwrotu sprawy temu organowi przez sąd pierwszej instancji w ramach postępowania wstępnego lub wyjaśniającego (art. 467 § 4 oraz art. 468 § 2 k.p.c.), nie uzasadniają one natomiast uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającej go decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu na podstawie art. 477^{14a} k.p.c., jeżeli nie są spełnione przesłanki określone w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2014 r., III UZ 12/14, OSNP 2016 nr 8, poz. 109).

Z podanych względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398¹⁵ i art. 108 § 2 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(I.T.)